כיתה ז' | חינוך חברתי-רגשי | שיעור 3 מתוך 6 | 45 דק' | 🎬 סרטון בהכנה | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

התנהגות ברשת: קבוצת הוואטסאפ של הכיתה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יבינו איך הודעה, תמונה או צילום מסך יכולים להפוך מבדיחה לפגיעה כשהם עוברים הלאה
- התלמידים יכירו שלוש תגובות אפשריות כשהודעה פוגעת מגיעה אליהם, ויתרגלו את התגובה "לעצור"
- הכיתה תנסח כללים ראשונים לקבוצת הוואטסאפ של הכיתה

⏱️ מהלך השיעור (45 דק')

1. פתיחה: קו ההסכמה (7 דק')
2. סרטון: צילום מסך אחד (2 דק')
3. שאלות לדיון אחרי הסרטון (6 דק')
4. פעילות: שלוש תחנות (21 דק')
5. אמנת קבוצת הכיתה (6 דק')
6. סיכום וכרטיס יציאה (3 דק')

כל שיעור ביחידה עומד בפני עצמו. אפשר ללמד אותם לפי הסדר או לבחור שיעור לפי צורך הכיתה.

📖 הסבר למורה

בכיתה ז' קבוצת הוואטסאפ הכיתתית היא לעיתים קרובות המקום שבו החיים החברתיים ממשיכים אחרי הצלצול. יש בה תועלת אמיתית (שיעורי בית, הודעות, צחוקים), אבל גם סיכונים: הודעה נקראת בלי טון הדיבור ובלי הבעת פנים, ותמונה או צילום מסך יכולים לעבור הלאה תוך שנייה ולהגיע לאנשים שלא התכוונו אליהם.

השיעור לא מבקש מהתלמידים לוותר על הקבוצה ולא מפחיד אותם. הוא מתמקד ברגע אחד: הרגע שבו הודעה מגיעה אליי, ואני בוחר אם להעביר, לשתוק או לעצור. כדאי להדגיש שמי שמעביר או מגיב בצחוק הוא חלק מהפגיעה, גם אם לא הוא שהתחיל.

חשוב להבחין עם התלמידים בין "להלשין" (לספר כדי שמישהו ייענש) לבין לספר למבוגר כדי לעצור פגיעה במישהו. את המקרים האמיתיים שעולים בשיעור לא מבררים מול הכיתה.

🚪 פתיחה: קו ההסכמה (דק' 0-7)

1. מסמנים קו דמיוני בכיתה: קצה אחד "מסכים לגמרי", הקצה השני "לא מסכים בכלל". המורה קורא משפט, והתלמידים נעמדים על הקו לפי דעתם. אחרי כל משפט, שניים או שלושה מסבירים למה עמדו שם.
2. משפטים מוצעים: "מה שנכתב בקבוצה נשאר בקבוצה." "אם כולם צחקו, זה לא פגע." "בהודעה כתובה קל לא להבין את הטון." "מי שרק העביר הלאה לא אשם."
3. לא מכריעים מי צודק. חוזרים למשפטים בסוף השיעור ובודקים אם מישהו היה זז עכשיו למקום אחר.

🎬 סרטון: "צילום מסך אחד" (דק' 7-9)

הסרטון "צילום מסך אחד" (כ-90 שניות) בהכנה. עד שיתווסף, מספרים לכיתה את התקציר שמתחת, ואחריו מקיימים את הדיון כרגיל.

על מה לשים לב: באיזה רגע הבדיחה מפסיקה להיות בדיחה.

🎬 סרטון: צילום מסך אחד

הסרטון בהכנה ויתווסף בקרוב

התקציר לספר בכיתה (עד שהסרטון יתווסף, או כשאין מקרן): בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה תמר שולחת תמונה מצחיקה מהטיול, וכולם צוחקים, גם היא. מישהו עושה צילום מסך, מוסיף כיתוב לא נחמד ושולח לקבוצה אחרת, והתמונה עוברת הלאה ועוד הלאה. למחרת תמר מגלה, ונשארת לבד בכיתה בהפסקה. ואז שואלים: מה אפשר לעשות ברגע שההודעה מגיעה אליי? להעביר, לגלול, או לעצור.

אחרי הצפייה (או הסיפור): שאלות לדיון (דק' 9-15)

1. מתי בסרטון הבדיחה הפסיקה להיות בדיחה? מה בדיוק השתנה?
2. מי היו "המשתתפים" בפגיעה בתמר? (רמז: לא רק מי שצילם)
3. איזו מבין שלוש האפשרויות הכי קשה לבחור בה באמת? למה?
4. מה ההבדל בין "להלשין" לבין לספר למבוגר כדי לעצור פגיעה?

👩‍🏫 פעילות: שלוש תחנות (דק' 15-36)

1. מחלקים את הכיתה לשלוש קבוצות שעוברות בין שלוש תחנות, 7 דקות בכל תחנה. בכל תחנה דף הנחיות קצר (הנוסח בדף העבודה, משימות 3-5).
2. תחנה 1, "איך זה נשמע?": אותו משפט קצר ("יופי, ממש עזרת לנו") מופיע שלוש פעמים, כל פעם עם אימוג'י אחר. הקבוצה מנסה לקרוא אותו בקול בשלושה טונים, ומסכמת: למה בהודעה כתובה קל

להבין לא נכון, ומה עוזר?

3. תחנה 2, "לפני ששולחים": ארבע הודעות לדוגמה (בדיוניות). לכל אחת הקבוצה עונה על שלוש שאלות: הייתי אומר את זה מול הפנים? הייתי רוצה שישלחו את זה עליי? מי עלול לראות את זה בסוף? ומחליטה: לשלוח, לשנות או לא לשלוח.
4. תחנה 3, "זה הגיע אליי": שלושה מצבים קצרים (צילום מסך מביך של בן כיתה, הודעה שצוחקת על מישהו שלא בקבוצה, סקר בקבוצה "מי הכי מעצבן בכיתה"). לכל מצב הקבוצה כותבת תגובת "לעצור": מה אכתוב לשולח, מה אכתוב למי שנפגע, ומתי אפנה למבוגר.

📜 אמנת קבוצת הכיתה (דק' 36-42)

כל קבוצה מציעה שני כללים לקבוצת הוואטסאפ של הכיתה, שעלו מהתחנות (למשל: "לא מעבירים צילומי מסך של אחרים בלי רשות", "לא עושים סקרים על אנשים", "בדיחה פרטית שולחים בפרטי", "אחרי 22:00 שקט").

כותבים את כל ההצעות על הלוח, מצביעים, ובוחרים 4-5 כללים. נציג מהכיתה יפרסם אותם בקבוצה עצמה, כהודעה נעוצה אם אפשר.

🏁 סיכום (דק' 42-45)

חוזרים לרגע לקו ההסכמה: האם מישהו היה עומד עכשיו במקום אחר במשפט "מי שרק העביר הלאה לא אשם"? המסר לסיום: מאחורי כל מסך יש בן אדם. לפני ששולחים, עוצרים לשנייה.

🎟️ כרטיס יציאה (2 שורות, בסוף השיעור)

1. אחת משלוש השאלות של "לפני ששולחים" שאני רוצה לזכור: ____
2. מה אעשה אם תגיע אליי הודעה שפוגעת במישהו? ____

💡 הערות למורה

אל תבקשו מהתלמידים להראות הודעות או צילומי מסך אמיתיים מהקבוצה, גם לא "בלי שמות". כל הדוגמאות בשיעור בדיוניות.

אם בשיעור עולה מקרה פגיעה אמיתי ומתמשך, אל תבררו אותו מול כולם. פנו לתלמידים המעורבים באופן אישי, ופעלו לפי נהלי בית הספר ובתיאום עם היועצת.

אם ההחלטה על כללי הקבוצה צריכה אישור של בית הספר או עדכון להורים, אפשר לשלוח להורים את האמנה שהכיתה בחרה.

לכיתות שמשתמשות באפליקציה אחרת לקבוצה הכיתתית, החליפו את המילה "וואטסאפ" בשם המתאים. המסרים זהים.

📝 בדף העבודה

צילום מסך אחד: שאלות על הסרטון, שלוש התחנות (טון בהודעה, לפני ששולחים, זה הגיע אליי) והצעה לאמנת הקבוצה. 6 משימות וכרטיס יציאה, ומחוון עם הנחיות למורה.

מחוון והנחיות למורה

מחוון: מאחורי כל מסך יש בן אדם

1. ג. כשמישהו צילם מסך, הוסיף כיתוב לא נחמד והעביר לקבוצה שתמר לא נמצאת בה. מאותו רגע זה כבר לא צחוק משותף אלא צחוק על חשבונה, ואי אפשר להחזיר את זה.
2. מי שצילם והוסיף כיתוב, מי שהעביר הלאה, ומי שצחק או הגיב באימוג'י. גם מי ששתק תרם במובן מסוים, כי הפגיעה המשיכה לעבור. המטרה איננה להאשים, אלא להראות שלכל אחד יש כוח לעצור.
3. תשובה ברוח: אימוג'י, הקשר, היכרות עם השולח. כשלא בטוחים, שואלים ("התכוונת לזה ברצינות?") במקום להניח את הגרוע, ומבררים בשיחה או פנים מול פנים.
4. 1 לשלוח. 2 לא לשלוח (סרטון של מישהו ברגע מביך, בלי רשות). 3 לשנות: לשלוח רק למוזמנים בפרטי, ולא בקבוצה שבה אחרים יראו שלא הוזמנו. 4 לשלוח: זו דוגמה לבירור טוב של אי הבנה.
5. לשולח: "זה לא בסדר, תמחק בבקשה" (בלי להשפיל אותו בחזרה). למי שנפגע: "ראיתי, אני איתך" או "לא העברתי". למבוגר: כשזה ממשיך, כשמישהו בסכנה, או כשזה גדול עליי. מבוגר: מחנך, יועצת, הורה. ודאו שכל תלמיד כתב מבוגר אחד.
6. תשובה אישית. אספו את ההצעות לבחירת האמנה הכיתתית.

כרטיס היציאה: קראו את הכרטיסים אחרי השיעור. הם לא נבדקים ולא מקבלים ציון; הם עוזרים לזהות תלמידים שכדאי לשוחח איתם באופן אישי.